

Diqqəçəkən güclü intuisiya hissi ilə birləşmiş parlaq şəxsiyyət, hökmli və mərd idrak, bədii fantaziya hüduqlarının görünməzliyi, qarşılıqlı vultkanlı temperament, dəqiq, qərəzsiz zövq, fenomenal texniki keyfiyyətlər və zərif emosional həssaslıq onun qeyri adiliyinə dəlalət edən digər cəhətlərdir. Məhz bu cür yüksək keyfiyyətlər sayəsində F.Bədəlbəyli Azərbaycan fortepiano musiqisini nəinki dünya musiqisi səviyyəsinə yüksəldə bildi, hətta bu musiqi xəzinəsinə özünəməxsus, tamamilə yeni çalarlar da əlavə etdi. Özündə milli ilə ümumbəşəri-nin sıx sintezini əks etdirən bu yeni yaradıcılıq nümunəsi kəskin rəqabət şəraitinə baxmayaraq dünya fortepiano sənətinin keçilməzliklərini fəth etdi və Azərbaycan xalqının özlər boyu yaratdığı mədəni irsi yeni bir rəngdə, fərqli bir çalarda bütün dünyaya nümayiş etdirdi.

Görkəmli pedaqoq, xalq artisti, professor M.R.Brennerin tələbəsi olmaq şərəfini, müəlliminin ona aşladığı professionalıq, müstəqil düşüncə tərzi, inam, yüksək pianoçuluq keyfiyyətlərini özündə cəmləşdirərək yeni sənət yarışlarına doğru gedən yola hazır olan pianoçu özünü Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasının I kurs tələbəsi olduğu vaxtda "Marqarita Lonq" adına beynəlxalq müsabiqəyə keçirilən seçmə mərhələsində sına-dı. Ədələtsizliklə qarşılaşsa da, bu vəziyyət pianoçunu sındıra bilmədi. Gənc F.Bədəlbəyli daha böyük əzmlə digər müsabiqələrə hazırlaşmağa başladı. Bu dəfə o yalnız qələbə ilə dönməyi qarşısına məqsəd qoydu.

1967-ci il Fərhad Bədəlbəyli yaradıcılığında yeni bir mərhələnin başlanmasından xəbər verir. Həmin il o, Çexoslovakiyanın Qrades-Kralova şəhərində keçirilən "B.Smetana" adına beynəlxalq müsabiqəyə dəvət alır. Həmin vaxtlar Konservatoriyanın II kursunda təh-

sil alan gənc Fərhad Bədəlbəyli ona bəslənən ümidləri nəinki doğrul-

F.Bədəlbəylinin bu müsabiqədə "Qran Pri" mükafatına layiq görülməsi bir daha sübut etdi ki, elitar

Fərhad Bədəlbəyli pianizminin üslub çalarları

Fərhad Bədəlbəyli haqqında yazmaq, özü də onun elmi və ifaçılıq fəaliyyətini, ictimai siyasi xadim kimi cəmiyyətdəki mövqeyini araşdırmaq o qədər də asan məsələ deyildir. Çünki o, heç bir mübaliğəsiz nadir insanlar sırasına daxil olmaqla, cəmiyyətimizin mənəvi inkişafında və ictimai tərəqqisində əvəzsiz rol oynayır.

Ona müxtəlif rəkruslardan - artist, müəllim, bir neçə əsərlərin müəllifi, ictimai xadim kimi yanaşmaq qarşımızda özündə fitri istedadı, hədsiz fəallığı, sənəti yürünlü, insani mərdliyi, qiblə ediləcək sadəliyi və bu dünyaya fəlsəfi yanaşmağı bacaran bir insanın vahid obrazı dayanacaq.

raq III dərəcəli mükafatı əldə etdi, habelə "Smetana əsərinin ən yaxşı ifaçısı" kimi xüsusi mükafata da layiq görüldü.

Portuqaliyanın paytaxtı Lissabon şəhərində keçirilən pianoçuların IV Beynəlxalq müsabiqəsində azərbaycanlı pianoçunun ilk dəfə olaraq "Qran Pri" mükafatına layiq görülməsi milli fortepiano məktəbimizin səviyyəsinə nümayiş etdir-məklə yanaşı onun yeni, yüksək mərhələyə qədəm qoymasının bariz nümunəsi oldu. İlk dəfə idi ki, Azərbaycan fortepiano sənəti belə bir zirvəyə qalxırdı. Dünyanın ən nüfuzlu beynəlxalq müsabiqələrdən sayılan "Viana da Mota" adına pianoçuların IV Beynəlxalq müsabiqəsində 1968-ci ilə qədər ən yüksək dərəcəli mükafata dünyanın məşhur pianoçularından olan N.Ştarkman, V.Kraynov kimi sənətkarlar layiq görülmüşlər. Amma

müsabiqələr yalnız inkişaf etmiş Avropa ölkələrinin nəzarətində deyil, burada "əyalət" adlandırıla biləcək uzaq guşələrin nümayəndələri də parlaq ulduz kimi bərq vura bilər.

Bu uğurlu zəfər sonradan onun yaradıcılığını yeni-yeni çalarlarını üzə çıxarmaqla Azərbaycan musiqi mədəniyyətində indiyə qədər bəlli olmayan izlər salmağa, bədii özünəməxsusluğunun əvəzolunmaz cizgiləri ilə dünyasını başladı. Belə ki, F.Bədəlbəyli təfsirinə yaratdığı təəssüratın "sırrı" sırf pianoçuluq xüsusiyyətlərində deyil, məhz şəxsiyyətinin iç dünyasındakı mənəvi-psixoloji keyfiyyətlərin toplusu ilə bağlı olduğu qısa bir zamanda ortaya çıxdı. Elə o zamanlar F. Bədəlbəyildə nəzərə çarpan və gələcək illər ərzində inkişaf edən, zənginləşən "o özəllik" sonralar Azərbaycan fortepiano sənətinin səhnaməsində

onun görkəmli yer tutmasını təmin etdi. Pianoçunun bu uğuruna dəyənətinin, özmarlığının, məqsədyönlüliyünün, zəhmətsevərliyinin rolu ilə birgə yuxarıda qeyd etdiyimiz fərdi-emosional keyfiyyətlərin də misilsiz əhəmiyyəti olduğunu hamı qəbul edir.

Dünya musiqi korifeylərinin keçdiyi həyat yolu göstərir ki, onlar zəngin təxəyyülün, döşün idrakın və güclü şəxsiyyətin hesabına könlülləri fəth edən əsərləri yarada bilirlər. F.Bədəlbəyli yaradıcılığı da eyni surətdə təsdiq edir ki, o hüduzsuz təxəyyülə, çox yetkin idrakla, hərtərəfli inkişaf etmiş dünyagörüşə malik bir şəxsiyyətdir. Bədəlbəylinin musiqisi eyni surətdə təsdiq edir ki, bu musiqi nümunələri ən xırda təfərrüatlarına qədər onun şəxsiyyətinin ən tipik cizgilərini özündə ehtiva edir. Elə bu səbəbdəndir ki, F.Bədəlbəyli şəxsiyyətinin ən dərin və məxfi guşələrində onun yaratdığı və ifa etdiyi musiqi əsərləri özünün dolğun əksini tapır.

F.Bədəlbəyli yaradıcılığına nəzər salmaqla Azərbaycan musiqi mədəniyyətində spesifik bir mərhələnin öyrənilməsinə, onun ayrı-ayrı cəhətlərinin, xüsusən də fortepiano ifaçılığı sənətinin hərtərəfli təhlil və tədqiq edilməsinə nail olmaq olar. Çünki, Bədəlbəyli o sənətkarlardandır ki, onun bütün söyləri, yaradıcılıq planları milli pianoçuluq sənətində dünyanın ən qabaqcıl prinsiplərinin bərqərar edilməsinə, deməli, musiqi sənətində özünü ifadə edən və yaradıcılıq sahələrinin tamamilə yeni bir mərhələyə qalxmasına, zamanın estetik bədi tələblərinin dolğun ödənilməsinə yönəlib.

F.Bədəlbəyli yaradıcılığı həm də bütöv bir dövr deməkdir. Bu dövr dərin ictimai-siyasi dəyişikliklər, koloritli şəxsiyyətlər və Azərbaycan musiqisinin zəngin inkişaf dövrüdür. Mədəniyyətimizin bəşəriyyətə bəxş etdiyi dühəli olan

Q.Qarayevin, F.Əmirovun, S.Hacıbəyovun, C.Hacıyevin, Niyazinin, Bülbülün, R.Bəhbudovun və digər korifey sənətkarların yaradıcılıqlarının çiçəkləndikləri ictimai-siyasi mühitdə gənc pianoçunun pəşəkara bacarıq vərdisləri cəlalanırdı.

F.Bədəlbəyli yaradıcılığında dünya mədəniyyətinin zənginlikləri milli mədəniyyətin və şəxsi istedadın prizmasından keçərək xüsusən bir özünəməxsusluq yaradır. O, mədəniyyət incilərinin sadəcə olaraq surətini çıxarmır, onları qəlbindən, təfəkkür süzgecindən keçirərək hər bir detala, hər bir strixa yeni can və nəfəs verir.

O, səhnədə ilhamlanmış, təntənəli, gah ciddi şəkildə fikrə dalmış, gah da təbii və son dərəcə diqqətçəkilik olur. Onun ifası fırtınalı aktivliyi ilə bahəm son səsə qədər dişünülmüş və düzgün nizamlanmış ifadır. Onun "musiqisinin döyüntüsü" söz ilə çatdırılmağa müvəffəq olunmayacağı dərəcədə arasıksizməz həyəcan yaradır. Bu həyəcan yalnız ifanın deyil həmçinin yaradılışda olan sənətin dərinliklərinə nüfuz edən ifaçının həmin anlarda keçirdiyi yaradıcılıq həyəcanıdır. Bəlkə burada "mübtəla olmaq" ifadəsini işlətsek yanlışdır. Çünki o, həmin anlarda ayrılmaz və ehtiraslı şəkildə ilham selinə aludə olmaq xüsusiyyətinə malikdir.

Bədəlbəyli səhnədə özünü "yenidən hasil" etmir. O, yalnız yaradır. Sanki öncədən bu yaradıcılıq təbii heç bir sələfi yox imiş... O, hər səsini, hər frazının həyəcanını əvvəldən yaşayaraq ifa edir. Onun ifasını dəfələrlə dinlədikdə belə ilkin təəvvəti duymaq mümkündür. Bu hal pianoçunun yeni təfsiri ilə əlaqədar deyil. Bu daha öncəki tapıntıların təkrarı da deyil. Bu təfsir heç bir manə ilə sızılmamış həyatın canlı və azad gözəllikləri ilə nəfəs alaraq yeni mahiyyətdə, hətta yeni görkəmdə təzahür edir.

Bədəlbəylinin ifa etdiyi əsərlərin təfsiri yalnız "duyulmuş" not

mətni deyil. Onlar ifaçının daxili aləminin genişliyindən, assosiativ tellərin zənginliyindən yaranır. Ən əsası isə bu keyfiyyətlər böyük istedadın və zəka ilə çoxplanlı mədəniyyətin birləşdiyi romantik temperamentin göstəricisidir. Onun ifası məzmunlu, dərin fikirlərin məqsədyönlüylə ilə parlaq emosional dolğunluqla zəngindir. Orada həyat narahatlığının düşüncə mədəniyyəti ilə harmonik vəhdəti duyulur.

O, musiqi frazasının təbiətini ideal səviyyədə bilir və hiss edir. Onun zəngin tembr palitrasının rəngləri ifasının şairənəliyindən xəbər verir. Pianoçunun pedalizasiyası da poeziya ilhamının təsiri altında olur. Onun pianosu həm tam səsli, romantik musiqinin ruhuna cavab verən canlı və rəngarəng tembrliyi ilə yanaşı, klassik musiqinin ruhuna cavab verə biləcək tərzdə dəqiq, aydın, incə və kövrək olmaq iqtidarına malikdir. Onun yüngül, yumşaq toxunuşu ilə zərif, kövrək, sanki incə səhər mehi kimi qəlblərə yayılan səslər duyulur.

F.Bədəlbəylini ansambli ifaçısı kimi nəzərdən keçirəndə onun solo ifaçılığından yaranan təəssürat qəddər parlaq və unudulmaz ifanın izləri yaddaşlara həkk olunur. Nəhəng akkordları, burulğanlı passajları, yüksək hərərətli musiqinin gözqamaşdırıcı təzadlığı, böyük, emosional, coşğun kulminasiyaları yüksək temperamentlə ifa edən pianoçu konsertmeyster qismində çıxış edəndə onun solo ifaçılığına xas keyfiyyətlər yeni libasa girərək konsertmeyster ustalığının yüksək nöqtəsinə inteqrasiya edir. Pianoçu müşayiət etdiyi ifaçının bir anlığı belə özünü onsuz təəvvür edə bilməyən "ilham qaynağına" çevilir.

F.Bədəlbəylinin musiqi hissiyatı onun dərk prosesi ilə qırmaz surətdə bağlıdır. Onun dəqiq, təzadlı, rəngarəng repertuarının təfsiri zamanı ifaçının ifa olunan əsərə daima yetkin baxışlarla nəzər saldı-

ğının şahidi olurdu. Pianoçunun repertuarı həmçinin əhatəliliyi, iri həcmliyi ilə seçilir. I.Baxın, V.Motsartın, I.Haydnın, L.Bethovenin, F.Şubertin, R.Şumanın, F.Şopenin F.Mendelsonun, E.Qriqin, F.Listin, K.Sen-Sansın, S.Prokofyevin, A.Skryabinin, S.Raxmaninovun, J.Gerşvinin, K.Debüsinin, M.Ravelin, Q.Qarayevin, F.Əmirovun, E.Nəzirovanın, V.Mustafazadənin, T.Quliyevin, C.Hacıyevin və başqa bəstəkarların musiqi incəsənətinə bəxş etdikləri sənət incilərinin özətsiz nümunələri F.Bədəlbəyli repertuarının aparıcı elementlərindəndir.

Pianoçu Bax musiqisinin intonasiya ifadəliliyini polifonik inkişafın məntiqinə uyğun, fəlsəfi düşüncə tərzii ilə ifa edir. Motsart təfsirinin təbiiyi, tərəvəti, həyatı gəncliyi, nəcibliyi ecəzkar çalarda diqqət çəkir. Bethoven ruhunun nəhəng həyatı aktivliyi, simfonizmliyi Bədəlbəyli ifasında böyük fəlsəfi fikrin düşüncədə əksi kimi təzahür edir. Onun "Şopeni" iri həcmli olması ilə bahəm, zərif, həssas, insan qəlbini kövrək tellərinə toxunacaq dərəcədə səmimi və sevgi duyğuları ilə doludur. Pianoçu Şubert musiqisinin lirik çırpıntısının səmimiyyətini, hissələrin ismətinə, saflığına, melodiyasının dolğunluğunu əsl alman musiqisinin cizgilərinə uyğun şəkildə təqdim edir. Bədəlbəyli ifasının ehtiraslı axını Şuman musiqisinin əhval-ruhiyyəsi, emosionallığı, Hofman, Heyne yaradıcılığının izi, hüduzsuz rəng çalarlarının koloristikliyi, poeziya aləminin füsunkar anları ilə əhəngləşərək yeni və özünəməxsus bir simada təqdim olunur. Ravelin və Debüsinin əsərlərində pianoçu təsviri incəsənətin mahir ustası kimi çıxış edir. Musiqi parçası sanki kətan üzərində əlvan boyalarla çəkilmiş lovhələr kimi rəngarəng çalarlar kəsb edərək iç dünyamızda zəngin təəssürat yaradır. Onun ifasında Raxmaninov musiqisi öz möhtəşəmliyi, özəmətliyi

ilə bahəm, təbiət lövhələrinin ənsirli guşələrinin səmimiyyətdə dolu anlarını əks etdirərək alı insan hissələrinin tərənnümçüsü kimi çıxış edir. Skryabin musiqisinin burulğanlı uçuşları, alovlu çuşa gəlmələri, lirikəm səmimi anları, bəstəkar xas olan zamanı hiss etmək qabiliyyəti və davamlı təkamül Bədəlbəyli yaradıcılığında yeni bir mahiyyət kəsb etməklə bəstəkar üslubunun əsas cizgilərini isbatlamış olur.

Öz yaradıcılığında Azərbaycan bəstəkarlarının əsərlərinə xüsusi yer verən F.Bədəlbəyli onların yeni cizgilərini, milli fundamentini, klassik keyfiyyətlərini, müasir həyatın nəbzini döyüntülərini həssaslıqla duyan təfsirçi kimi çıxış edir.

Q.Qarayev prelüdlərinin fəlsəfi aləmi, xüsusən IV dəftərə pianoçu tərəfindən duyulmuş əlaqəli keçid böyük maraq doğurur.

C.Hacıyev "Ballada"sının ifası zamanı sanki pianoçu tariximizin ənginliklərinə baş vuraraq böyük Nizamidən, Füzulidən, Nəsimidən misallar götürür. Gözlərimiz öündə ulu bir xalqın qocaman tarixinin təkrar olunmaz səhifələri canlanır.

Pianoçuya həsr olunan T.Quliyevin "Qaytağı"sı bir anlığı belə durmayan yanar hissələrin axını, ritmik, oynaq əhval-ruhiyyənin milli ruhda təcəssümüdür.

Şərqi qüdrəti, özəməti, zəngin tarixi keçmiş, bəşər mədəniyyətinə verdiyi misilsiz töhfələr F.Bədəlbəylinin təfsirində F.Əmirov ilə E.Nəzirovanın fortepiano və orkestr üçün "Ərəb mövzusunda" yazılmış konsertində bütün çalarları ilə özünün bədi musiqi həllini tapmaqla bərabər musiqi mədəniyyətimizə yeni incilər bəxş etmək baxımından da həmişə diqqəti özünə cəlb edə bilmişdir.

F.Bədəlbəyli repertuarının ən parlaq əsərlərindən olan S.Prokofyevin fortepiano və orkestr üçün 1 saylı konsertinin ifası zamanı qeyd etdiyimiz keyfiyyətlər daha

qabarıq şəkildə üzə çıxır.

S.Prokofyevin fortepiano və orkestr üçün 1 saylı konserti rus musiqisinin ritmik enerjisində çox güclü təkan verən bir hadisə, rus instrumentalizmində geniş əks-səda doğuran estrada virtuozuluğu, rus musiqi təbiiyyətinin emosional spektrində ironiya və qəddar yumorun əsasını təşkil edir. F.Bədəlbəyli ifasında Prokofyev musiqisinin bu məziyyətləri daha zəngin çalardakı, yüksək emosional axınla müşayiət olunaraq bəstəkar fikrinin dəqiq və ifadəli bir tərzdə açılmasına kömək edir. Bədəlbəyli öz məzmunlu ifası ilə bu böyük sənət əsərinin mahiyyət çalarlarına nüfuz etməyi bacarıb və onun, özünün ali ifaçılıq mədəniyyəti ilə daha uca zirvələrə qaldırılmasına müvəffəq olur.

S.Prokofyevin fortepiano və orkestr üçün 1 saylı konserti (1911-1912 ci illərin bəhrəsidir. Bu konserti, ilk ifaçısı S.Prokofyev orkestr ilə ilk çıxışı zamanı 25 iyul 1912-ci il tarixində "Moskva Xalq Evi" ndə tamaşaçılara təqdim etmişdir (I.Nestyev "Prokofyev" Moskva...1957- ci il s.68).)özünün səslənişi, təzadlılığı, ritmik müəyyənliyi ilə seçilir. Bütün bu xüsusiyyətlər F.Bədəlbəylinin temperamenti, fərdi ifaçılıq xüsusiyyətləri və sənətkarlıq keyfiyyətləri ilə üst-üstə düşür. Bu səbəblərdən də, S.Prokofyevin 1 saylı konsertini F.Bədəlbəyli ifasında dinləyərkən bu əsərin yeni vasitələrlə çatdırılmasının, onun emosional ovsunlayıcı gücünün qat-qat artdığını şahidi olursan.

Prokofyev yaradıcılığına xas keyfiyyətlər - musiqi dinamizminin tələblərinə uyğun şəkildə ladin funksional fərqlənişi F.Bədəlbəyli ifasında musiqi palitrasının bütün rəngləri ilə çılğalaraq dinləyici auditoriyasını ehtizaza götürür. F.Bədəlbəyli ifasında Prokofyev dinləyən dinləyici təkə musiqi aləminin sirli dünyasına deyil, həm də

bu musiqinin yarandığı dövrün tələmrümlü hadisələrinə də baş vura bilər. Özü də bilmədən, bir növ sanki bu hadisələrin iştirakçısına çevrilir. F.Bədəlbəylinin gənclik temperamenti, ehtiraslı ruhu, parlaq istedadı, Prokofyevin gənclik coşğusu ilə vohdətləşərək xüsusi bir keyfiyyət qalartarı əxz edir.

Bir hissəli poema formasında bəstələnmiş bu konsertdə Prokofyev musiqisinin tipik obrazları özündə akkordların, oktavaların nəhəng qatını, mürəkkəb "akrobatik" sıçrayışları və muncuqvari passaj texnikasını birləşdirərək Bədəlbəyli pianizmi ilə əhəngdar bir şəkilə çıxış edir.

Bütöv dramaturji formalı bu əsərin girişi mübariz, əzmkar, amirane bir surətdə pianoçunun nizamlanmış, emosional əhvalı ilə ifa olunur. Konsert boyu giriş mövzusunun üç dəfə keçməsi zamanı pianoçunun enerji dolu ruhu formanın üç sütunlu, monolit bir təamlığını yaradır. O, bu mövzunu qətiyyətli və iradəli bir tərdə təqdim edir. Pianoçu, şahənə - təntənəli səslənən girişdən sonra fortepianoğın kadensiyasında mürəkkəb akkord sıçrayışlarını hədsiz dərəcədə təbii və məharətlə ifa edir.

Onun fortesinin səslənişi hüdudsuz əzəmətli olması ilə bahəm müəmməl səsləniş tarazı, dəqiq müəyyən olunmuş dinamik tənəsüblə tənzimlənərək hər akkordun, oktavanın ucadan deyil, dolğun ifasıdır. Əsas mövzuda cold rəqs elementlərinin çox cingiltili, şəffaf və parlaq ifası diqqətimizi cəlb edir. Orkestrin ifaçı ilə növbələşərək səslənişi virtuos yarış təəssüratı yaradır. Bu tokkata xarakterli hərəkətdən sonra qəmli, möcüzəvi xarakter daşıyan köməkçi mövzuda pianoçu matəm musiqisinə yaxın olan bütün elementlərinin göstərilməsinə müvəffəq olur.

Köməkçi mövzunun ikinci elementi çox gərgin, ekspressiya dolu axınla səsləndiyi qəder ona əks ola-

raq əvəzlənən ecazkar rəqs şəh, məzəli və mürəkkəb fortepiano fiqurasiyaları ilə müşayiət olunaraq ifa olunur. Ekspozisiyadan sonra girişin təntənəli və əhəmiyyətli xarakterli mövzusu yenidən səslənir. "Andante-assai" epizodunda pianoçu böyük ustalıqla, nəəcibliklə gizli qəlb güşələrinin dərinliklərinə nüfuz edir. Onun burada səslənən qammavari passajları "piano" fonunda yüngül, eyni zamanda məna-lı və obrazı açan məqsədə xidmət yolunda çıxış edir.

Skertsovari işləmə hissəsindən sonra səslənən reprizdəki kadensiyalı pianoçu yüksək pafosla, virtuozluqla, böyük ruh yüksəkliyi ilə səsləndirir.

F.Bədəlbəyli konserti dinləyiciyə böyük, əzəmətli bir "axın" kimi təqdim edir. Bir an belə olsun o axından yaranan musiqi gərginliyi pozulmur. Mərdlik, sağlam enerji axını, intizamlılıq və özünicəmləmə, monumental sadəlik və fikirlərin məntiqi ardıcılığı, diqqətcəkici dolğun səsləniş, cümlələrin aydın relyefi, möhkəm, sabit temp kimi keyfiyyətlər Bədəlbəyli təfsirinin "Bel sütununu" təşkil edir. Onun təfsiri Prokofyev musiqisinin ruhunu bütün təfərrüatları ilə çatdırır. Dinləyici temp, texniki çətinliklərə, qüvvə hünərinin nümayişinə deyil, insan ruhunun zənginliyinə aludə olur.

Onun ifasının ruhu azad, aktiv, hədsiz yaradıcılıq cəsarəti ilə zəngindir. Bütöv, uzun müddətli inkişaf, böyük konstruktiv vəhidlərə düşüncə, məqsədyönlük, səmimiyyət və ifanın həyati həqiqətliyi pianoçunun təfsirinin özülünü təşkil edir. Həmçinin onun təfsiri "kütləvilik", "anlaşıqlıq", geniş dinləyici auditoriyası tərəfindən qəbul olunan dəyərlə üstünlüyə malikdir.

F. Bədəlbəylinin iri formalı əsərlərdə forma hissiyati Azərbaycan çöllərinin, düzlərinin təənnümüdür. Forma hissiyati, səs, pedalizasiya kimi xüsusi elementlər

F. Bədəlbəylinin ifasında cəmlənərək vahid kompleks yaradır ki, bu da onun ifasının tam və əvəzolunmaz üslubunu səciyələndirir.

Pianoçu formaya, bəstəkar fikrinin açılması prosesinə laqəyd deyil. Bu an F.Bədəlbəylinin "daxili ələminin" meydana çıxması prosesi ilə müşayiət olunur. Burada söhbət yalnız həcmilikdən, səmimiyyətdən, artistin yaradıcılıq məqsədlərinin realistik obrazlarından getməyərək, onları eyni zamanda ifa prosesində təbii etmək bacarığının vurğulanmasından gedir.

Bütün bu keyfiyyətlər yalnız istedadın deyil, həmçinin böyük ustalığın əlamətidir.

F. Bədəlbəylinin ifa üslubundan söz açarkən biz "artistizm" termininə müraciət etmək yanlışdır. Bu xüsusiyyət ən yüksək dərəcədə Bədəlbəyliyə xasdır. O, ifa zamanı qarşılaşılmaq ehtiyac hissi duzaraq tamaşaçılar ilə yaradılıq ünsiyyətinə qoşulur. Tamaşaçıların yaddaşlarında nəinki öz zəkasının dərinliyindən, həmçinin parlaqlığından iz qoymağa müvəffəq olur.

F. Bədəlbəylinin estetik təfəkkürü mahiyyətcə fəlsəfidir. Onun sənəti özünün həyata gənclik sevgisi ilə vurğunluğu qəder həyati aktivlik ilə dolğundur. Bu onun həqiqəti çox parlaq, fəal surətdə və müasir tərdə qavrayışından irəli gəlir. Məhz onun bu keyfiyyətlərdən doğan iradi ram edilməzliyinin nəticəsidir ki, F.Bədəlbəylinin yaradıcılığında "dünyanın dərk edilməsi" dar çərçivəsindən çıxaraq musiqinin istedad və fitri qabiliyyətin geniş məkanına çıxır.

Könül HÜSEYNOVA,
Bakı Musiqi Akademiyası
Musiqi tarixi kafedrasının aspirantu